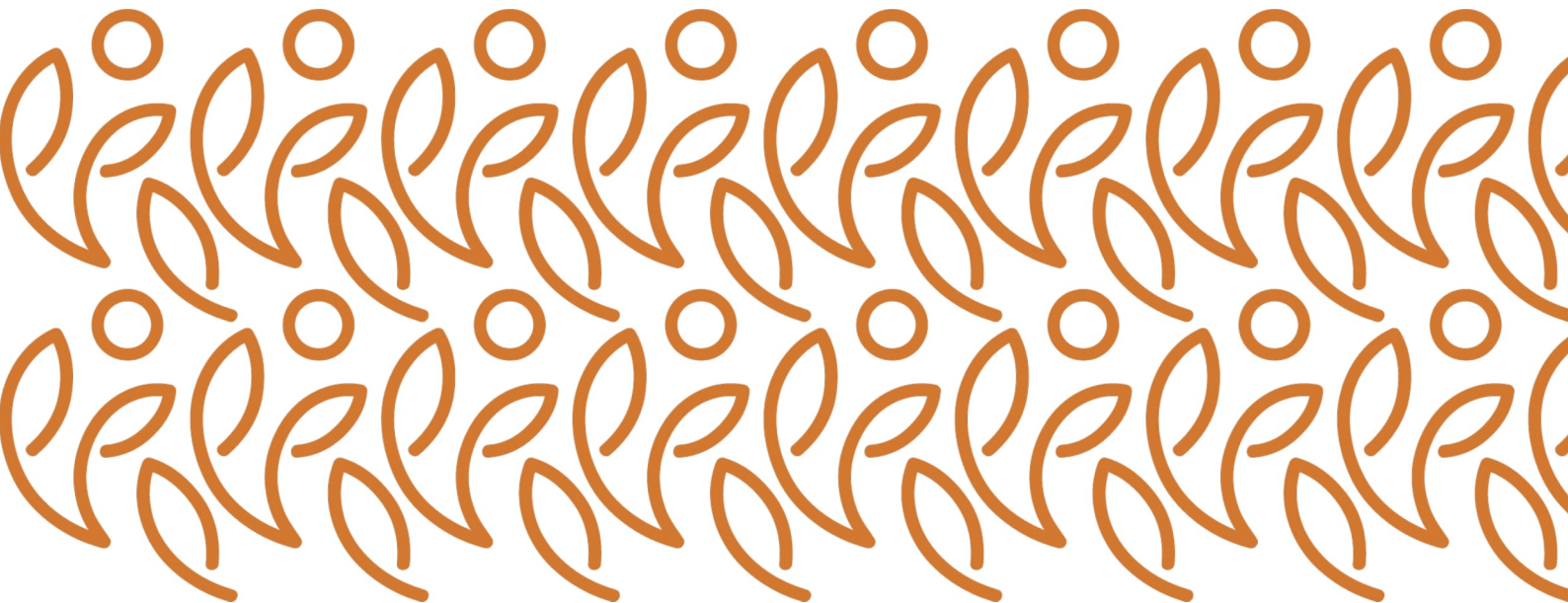

Sosiaalisen luototuksen soveltamisohjeet ja myöntämisperiaatteet

Talous- ja investointilautakunta 21.3.2023

Aluehallitus 27.3.2023

Aluevaltuusto 17.4.2023

Sisällys

1	Sosiaalinen luototus	3
2	Sosiaalisen luoton myöntäminen	3
	2.1 Luoton hakeminen	3
	2.2 Esiselvitys	3
	2.3 Selvitys	4
	2.4 Päätös ja luottosopimus	4
3	Pienituloisuuden ja maksukyvyn määrittely	5
4	Luoton käyttötarkoitus	6
5	Sosiaalisen luoton suhde muihin vaihtoehtoihin	6
6	Luoton määrä, maksaminen ja lainan korko	7
7	Sosiaalisen luoton takaisinmaksuehdot, luoton eräännyttäminen, viivästyskorko, perintäkulut ja luoton perintä	8

1 Sosiaalinen luototus

Sosiaalinen luototus on sosiaalihuollon palvelu, jonka tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää itsenäistä toimintakykyä (Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002). Sosiaalinen luotto on hyvinvointialueen myöntämä laina, josta ei peritä korkolain mukaisen koron lisäksi muita maksuja. Luottoa voidaan myöntää pienituloiselle ja vähävaraiselle henkilölle, jolla ei muulla tavoin ole mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa. Luoton saamisen edellytyksenä on myös arvioitu kyky velan takaisinmaksuun. Sosiaalista luottoa myönnetään henkilölle, jonka kotipaikka on Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen alueella.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue määrittelee tällä soveltamisohjeella luoton myöntämisen perusteet toistaiseksi.

2 Sosiaalisen luoton myöntäminen

2.1 Luoton hakeminen

Sosiaalista luottoa myönnetään hakemuksesta henkilölle, jolle toimeentulotuki ei tukena tule kyseeseen. Hakemuksella kuvataan luoton käyttötarkoitus ja kerrotaan haettava luoton määrä. Lisäksi hakemuksella ja sen liitteillä tulee osoittaa hakijan

- pienituloisuus ja vähävaraisuus
- kohtuuehtoisen luoton saamisen mahdottomuus
- takaisinmaksukyky ja asiakkaan oma suunnitelma takaisinmaksusta

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalisen luoton soveltamisohjeet ja luottihakemus liitepyyntöineen on saatavilla hyvinvointialueen nettisivuilta sekä sosiaalipalvelujen toimipisteistä.

2.2 Esiselvitys

Esiselvitys tehdään hakemuksen ja sen liitteiden perusteella. Hakijalta voidaan vielä pyytää lisäselvityksiä hakemuksen täydentämiseksi. Esiselvityksessä tutkitaan, vastaako luoton käyttötarkoitus ja määrä tämän soveltamisohjeen mukaisia kriteerejä ja arvioidaan alustavasti hakijan maksukyky maksuvaralaskelmalla.

Mikäli hakemus ei täytä luototuksen edellytyksiä, varmistetaan hakijalta, että hän on ymmärtänyt luoton saamiselle asetettavat ehdot. Mikäli asiakas haluaa puhelimitse annetun tiedon lisäksi

taloudellista neuvontaa ja ohjausta, tulee hakijalle antaa mahdollisuus keskustella sosiaalihuollon ammattilaisen kanssa ennen varsinaista päätöksen tekoa.

2.3 Selvitys

Mikäli hakemus täyttää luoton edellytykset käynnistetään varsinainen selvitys (vrt. palvelutarpeen arvio). Sosiaalisen luoton tarpeen ja myöntämisedellytysten selvittäminen perustuu kokonaisvaltaiseen ja tapauskohtaiseen taloudellisen, sosiaalisen ja terveydellisen tilanteen ja eri ratkaisuvaihtoehtojen selvittämiseen tarvittavassa laajuudessa. Selvitystyön kohteena on hakijan tai perheen taloudenhoito, kulutusarvot- ja kulutustottumukset, maksuveloitteiden hoitotavat, velat ja velkaantumisen syyt.

Selvityksessä arvioidaan hakijan luottokelpoisuus ja lainan takaisinmaksukyky, selvitetään muut sosiaaliselle luotolle vaihtoehtoiset tuki- ja rahoitusmuodot, annetaan talousneuvontaa ja arvioidaan pitempiaikaisen tuen ja ohjauksen tarvetta. Hakijaa myös informoidaan sosiaalisen luoton luonteesta ja siitä, miten luoton takaisinmaksua seurataan.

Luoton myöntäminen käynnistää sosiaalihuollon asiakkuuden. Tarvittaessa tehdään asiakassuunnitelma talousvaikeuksista selviytymiseksi ja muista mahdollisista palveluista.

2.4 Päätös ja luottosopimus

Sosiaalisesta luotosta tehdään valituskelpoinen viranhaltijapäätös. Päätöksessä eritellään mihin tarkoitukseen luottoa on myönnetty ja kuinka paljon likimääräisesti luottoa myönnetään haettuun tarkoitukseen. Lopullinen ulosmaksettava lainamäärä kirjataan tarkasti luottosopimusasiakirjaan takaisinmaksuehtoineen. Hakijalle voidaan myöntää vain yksi sosiaalinen luotto kerrallaan.

Myönteisen lainapäätöksen jälkeen luotosta tehdään luottosopimus, jossa määritellään laina-aika, luoton käyttötarkoitus, luoton määrä, korko, viivästyskorko, luoton lyhennysehdot ja muut takaisinmaksuun liittyvät erityisehdot. Luottosopimuksen sisältö tulee käydä läpi asiakkaan kanssa huolellisesti. Luottosopimus allekirjoitetaan todistajien läsnä ollessa. Vasta luottosopimuksen ja lainan yleisten ehtojen asiakirjojen allekirjoitukset tekevät luottopäätöksestä toimeenpanokelpoisen ja lainaa voidaan maksaa käyttötarkoituksen mukaisesti.

Sosiaalisen luoton saajan on käytettävä luotto siihen, mihin se on myönnetty. Mikäli hän käyttää luoton muuhun tarkoitukseen, sitä pidetään oleellisena sopimusrikkomuksena ja se voi olla peruste luottosopimuksen eräännyttämiseen sosiaalisen luoton yleisten ehtojen mukaisesti.

3 Pienituloisuuden ja maksukyvyn määrittely

Luottoa voidaan myöntää henkilölle, jolla on säännölliset tulot, esimerkiksi työtuloa tai eläkettä. Hakijan tuloina huomioidaan kaikki hakijan käytössä olevat tulot. Hakijan varoja arvioitaessa voidaan käyttää perusteena toimeentulosta annetun lain 12 § säännöstä, jonka mukaan hakijan varoina otetaan huomioon hänen käytettävissään olevat helposti realisoitavissa oleva varallisuus nettomääräisenä. Hakijan ansaintamahdollisuutta arvioitaessa tarkastellaan hänen ikäänsä, työkykyä, elatusvelvollisuutta ja muita olosuhteita, jotka vaikuttavat hakijan tuloihin. Velkatilanne selvitetään perusteellisesti. Hakijan tulee toimittaa selvitys kaikista veloistaan.

Sosiaalista luottoa haettaessa maksukykyä määriteltäessä käytetään alle 3 vuoden laina-ajoissa soveltaen toimeentulotukinormistoa mm. perusosan määrää (yksinäinen 2023 555,11€/kk). Yli 3 vuoden laina-ajoissa käytetään yksityishenkilön velkajärjestelyn käyttövaranormia (yksinäinen 667€/kk 2023). Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei sovelleta elinkustannuksista (esim. perusosamenot) tinkimistä maksuvaran lisäämiseksi lainaa haettaessa. Luoton takaisinmaksuajalla, mikäli hakija hakee muutosta takaisinmaksuohjelmaan, maksukyvyn määrittelyssä käytetään pääsääntöisesti edellä mainittua toimeentulotuen elinkustannusnormia.

Sosiaalinen luoton myöntö ja takaisinmaksu edellyttävät vakiintunutta elämäntilannetta, säännöllisiä tuloja, kuten palkkaa, eläkettä tai muuta vakituista tuloa ja maksukykyä koko arvioidulle takaisinmaksuajalle ja haetulle lainamäärälle. Mikäli luotto myönnetään, takaisinmaksu alkaa luottosopimuksen allekirjoitusta seuravan täyden kuukauden aikana.

Sosiaalisen luoton tarpeen ja myöntämisedellytysten selvittäminen perustuu aina hakijan ja mahdollisesti hänen perheensä kanssa tehtävään kokonaisvaltaiseen ja tapauskohtaiseen taloudellisen, sosiaalisen ja terveydellisen tilanteen ja eri ratkaisuvaihtoehtojen selvittämiseen. Tarvittaessa tehdään asiakassuunnitelma talousvaikeuksista selviytymiseksi, missä eräänä keinona voi olla sosiaalinen luotto.

Luottoa voidaan myöntää, mikäli:

- Hakija on luottokelpoinen, maksukykyinen ja sitoutuu luotontarpeiden ammatilliseen selvittämiseen ja yhdessä sovittuihin eri toimenpiteisiin talouden hallintaan saattamiseksi
- Lainaa haettaessa hakijan elämän- ja taloudellinen tilanne tulee olla riittävän vakiintunut ja ruokakunnan tulovirrat tulee päätöstä tehtäessä olla tiedossa koko lainan takaisinmaksuajalle ja myönnettävälle lainamäärälle
- Hakijalla on riittävä maksuvara haetulle lainamäärälle koko takaisinmaksuajalle. Alle 3 v (36kk) maksuajalla maksuvara on vähintään 20€/kk ja enintään 350 €/kk yksinasuvalle ja yhteistaloudessa elävällä vähintään 50 €/kk ja enintään 350€/kk. Takaisinmaksuajan ollessa lainalle 37 - 84 kk, yksinasuvalle vähintään 70 €/kk ja enintään 350€/kk, yhteistaloudessa elävällä vähintään 100€/kk ja enintään 350€/kk

Luottoa **ei** myönnetä, mikäli:

- Hakijan luottokelpoisuutta, lainan takaisinmaksukykyä ja maksuhalukkuutta ei voida riittäväällä tavalla selvittää ja todentaa
- Kun on perusteltu syy olettaa, että laskennallisesta maksuvarasta huolimatta hakija ei suoriudu lainan takaisinmaksusta laina-ajan puitteissa
- Kun yksinasuvan osalta tai puolisoiden yhteenlaskettu kokonaisvelkamäärä ylittää 5 000 euroa
- Kun laina-aikaan, lainamäärään ja perheeseen mukaan määrittyvä vähimmäismaksuvara puuttuu tai hänen maksuvaransa ylittää enimmäismaksuvaran 350 €/kk
- Säännöllisesti perustoimeentulotukea saavalle
- Hakijalla on yksityishenkilön velkajärjestely

4 Luoton käyttötarkoitus

Sosiaalista luottoa voidaan myöntää seuraaviin käyttötarkoituksiin luoton myöntämisen edellytysten täytyessä:

- Välttämättömiin asunnon pienkorjauksiin esim. lämminvesivaraajan vaihto, palotikkaat
- Kohtuuhintaisen vuokra-asunnon vakuusmaksuun ja tarpeelliseen koti-irtaimistoon
- Työssäkäynnin tai ammatin harjoittamisen mahdollistavan välttämättömien välineiden hankintaan
- Työmarkkina-asemaa parantaviin opintoihin ja oppimateriaaleihin
- Velkojen järjestämiseen ja velkakierteen katkaisemiseen
- Talouden tasapainottamiseen
- Kriisitilanteiden ratkaisemiseksi
- Muihin välttämättömiin käyttötarkoituksiin, mikäli luotto edistää henkilön itsenäistä selviytymistä ja talouden hallintaa pitkällä aikavälillä.

5 Sosiaalisen luoton suhde muihin vaihtoehtoihin

Sosiaalinen luotto on luonteeltaan viimesijainen, mikä tarkoittaa, että velallisen tulee selvittää ja käyttää ensisijaisia toimeentulon turvaamisjärjestelmiä, toimenpiteitä, palveluja ja etuuksia taloutensa ja velkojensa hallintaan saattamisessa ennen sosiaalisen luoton myöntämistä. Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä tulee sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 10 § mukaan selvittää

mm. hakijan oikeus saada toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista perustoimeentulotukea Kelasta tai harkinnanvaraista täydentävää tai ehkäisevää tukea hyvinvointialueelta.

Sosiaaliseen luottoon nähden muita ensisijaisia vaihtoehtoja ovat mm. kulutusvalintojen muuttaminen tulotasoon vastaavaksi, säästäminen, muutto edullisempaan asuntoon, vapaaehtoinen velkojen sovittelumenettely, valtion järjestämä talous- ja velkaneuvonta, yksityishenkilön velkajärjestely, pankista saatava laina velkojen yhdistämistä varten, Takuusäätiön myöntämä yhdistelmälainan takaus pankille, Takuusäätiön myöntämä pienlaina, ulosottomenettely. Mikäli henkilöllä on esimerkiksi mahdollisuus ja kyky itsellisesti tai avustettuna saada mm. velkojen kanssa sovittua maksukykyensä mukaiset maksut, voi se olla peruste hylätä luottihakemus.

6 Luoton määrä, maksaminen ja lainan korko

Sosiaalisen luoton vähimmäismäärä on 300 e ja enimmäismäärä 5 000 e. Lainan takaisinmaksuaika on enintään seitsemän vuotta ja pienin kuukausierä 20 euroa.

Laki sosiaalisesta luototuksesta (1133/2002) edellyttää, että luotosta peritään kohtuullinen vuotuinen korko, joka kuitenkin voi olla enintään korkolain (633 / 1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Sosiaalisessa luototuksessa käytetään voimassa olevaa Suomen pankin viitekorkoa asiakkaan lyhentämättömälle pääomalle. Korko tarkistetaan puolivuositain 1.1. ja 1.7. Muita luoton myöntämiseen liittyviä perustamiskustannuksia ei ole.

Sosiaalista luottoa myönnettäessä velkojen saneeraamiseen sitä ei makseta hakijan tilille, vaan sosiaalisella luotolla hoidetaan velkavastuut suoraan velkojille. Muissa tapauksissa sosiaalinen luotto maksetaan pääsääntöisesti hakijan tilille kertasuorituksena tai sovittavissa erissä tai luotto voidaan maksaa suoraan hankintojen osalta hankinnan toimittajalle, jos siihen on tarvetta.

Jos luottoa on myönnetty opiskeluun, opiskelijan tulee ennen luottoerän tai erien maksamista toimittaa oppilaitoksen todistukset opintojen riittävästä edistymisestä ja oppilaitoksen vahvistama henkilökohtainen opintosuunnitelma luoton valmistelusta vastaavalle.

Asiakkaan, jolle sosiaalinen luotto on myönnetty, on lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus laina-aikana viipymättä ottaa yhteyttä luotonantajan asiakaspalveluun kaikissa luoton takaisinmaksukykyyn vaikuttavissa muutoksissa (esim. osoite muuttuu, maksukyky alenee tai paranee) ja hakea muutosta luoton takaisinmaksuehtoihin vapaamuotoisella hakemuksella. Maksuvaikeustilanteissa lainansaajaa voidaan auttaa eri tavoin, kun hän ajoissa on yhteydessä.

Sosiaalisen luototuksen päätöksentekijä voi myöntää riittävin sosiaalisin perustein maksuvapautuskuukausia, joita voi olla enintään 2 kk/ vuosi. Sosiaalisia syitä voivat olla esimerkiksi pitkäaikainen sairastuminen, muutto, kuolemantapaukset, äkillinen ja yllättävä maksukykyyn muutos kuten esim. lomautus työstä pidemmäksi aikaa tai palkkatyön loppuminen.

Maksuvapautuskuukausista tehdään viranhaltijapäätös. Myönteisestä maksuvapautuspäätöksestä tehdään myös uusi lainasopimus.

Luoton takaisinmaksuajalle asiakkaalle on järjestetty mahdollisuus ohjaukseen, neuvontaan ja talousneuvontaan.

7 Sosiaalisen luoton takaisinmaksuehdot, luoton eräännyttäminen, viivästyskorko, perintäkulut ja luoton perintä

Sosiaalinen luotto on pankkilainaan verrattava laina, mutta se eroaa pankkilainasta tai muusta osamaksuvelasta siinä, ettei sosiaalisesta luotosta peritä luoton perustamiskustannuksia ja toimituskuluja eikä sille tarvita vakuutta. Sosiaalisesta luotosta perittävä korko on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu Suomen Pankin vahvistama viitekorko. Korko tarkistetaan 6 kuukauden välein. Saadun lainan lyhennyserien maksamattomuudesta määräpäivän jälkeen peritään viivästyskorko, mikä määräytyy korkolain 4 § mukaisesti.

Sosiaalisen luoton takaisinmaksuehdot kirjataan luottosopimukseen, jossa määritellään lainan takaisinmaksuehdot, luottosopimuksen eräännyttämisen perusteet, lainan korko, viivästyskorko ja muut lainan takaisinmaksuun tai luoton eräännyttämiseen liittyvät perintäkulut.

Sosiaaliseen luottoon, sen takaisinmaksuun ja perintätoimiin sovelletaan sosiaalisesta luotosta annettua lakia (1133/2002), lakia saatavien perinnästä (513/1999), korkolakia (633/1982), Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisusarjan 2023:xx Sosiaalisen luototuksen soveltamisopasta ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalisen luototuksen soveltamisohjeita ja myöntämisperiaatteita.

Sosiaalinen luotto on tasalyhyenteinen, lyhennys eräännyty maksettavaksi jokaisen kuukauden 15. päivä ja samalla peritään mahdollinen eräännytynyt korko. Sosiaalisen luoton voi maksaa takaisin myös nopeammin kuin alkuperäisessä lainasopimuksessa on sovittu ja ylimääräisiä lyhennyksiä voi tehdä.

Lyhennyserän maksun viivästyttämisestä asiakkaalle toimitetaan yksi maksuhuomautus ja kaksi maksuvaatimusta. Mikäli näiden toimenpiteiden jälkeen lainansaaja ei määräpäivään mennessä maksa, voidaan sosiaaliseen luoton yleisten ehtojen mukaan luottosopimus eräännyttää, irtisanoa, ellei eräänntyneitä maksuja makseta annetussa määräajassa (Laki sosiaalisesta luotosta 8 §).

Sosiaalinen luotto voidaan eräännyttää olennaisen sopimusrikkomuksen takia ja perusteena voi olla esim. hakija antaa luottoa hakiessaan harhauttavaa tai väärää tietoa maksuvelvoitteistaan, veloistaan, jättää ilmoittamatta maksukykyuutoksista, ottaa uutta velkaa, suosii takaisinmaksuissa toista velkojaa tai hakija käyttää lainan muuhun kuin mitä luottosopimuksessa on sovittu.

Hakija voi riitauttaa luottosopimuksen eräännyttämisen. Sosiaalista luottoa koskevat riita-asiat käsittelee Vaasan hallinto-oikeus.

Mikäli Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue saadakseen täytäntöönpanokelpoisen päätöksen joutuu saattamaan asian hallinto-oikeuden käsiteltäväksi, luotonsaaja on velvollinen korvaamaan hyvinvointialueella tuomioistuinmaksulain mukaisen oikeudenkäyntimaksun suuruiset oikeudenkäyntikulut. Sosiaalisen luoton perintää Hallinto-oikeuden lainvoimaisen päätöksen jälkeen hoitaa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lukuun hyvinvointialueen käyttämä perintätoimisto, joka perii lisäksi saatavien perinnästä annetun lain mukaiset perintäkulut.

Mikäli luoton saaja kuolee, voi hänen oikeudenomistajansa varattomuuteen perustuen hakea luotonantajalta jäljellä olevan pääoman, korkojen ja mahdollisten perintäkulujen perinnästä luopumista toimittamalla perukirjan hyvinvointialueen käyttämälle perintätoimistolle.

Sosiaalisen luoton takaisinmaksuun liittyvät riita-asiat käsitellään Vaasan hallinto-oikeudessa. Luottosopimuksen irtisanomistilanteessa hallinto-oikeus tekee ulosottokelpoisen päätöksen lainasaatavien perinnästä hyvinvointialueen hakemuksesta. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalisen luoton perintää luottosopimuksen eräännyttämisen saatua lainvoiman hoitaa hyvinvointialueen käyttämä perintäyhtiö, joka perii omat perintäkulunsa lainsäädäntöön perustuen.